

Başvuru: 17 Aralık 2016

Revizyon gönderimi: 30 Aralık 2016

Kabul: 30 Aralık 2016

OnlineFirst: 31 Aralık 2016

Copyright © 2016 • Türkiye Yeşilay Cemiyeti

ISSN 2148-7286 • eISSN 2149-1305

<http://addicta.com.tr/>

DOI 10.15805/addicta.2016.3.0037R • Kış 2016 • 3(3) • 473–475

Kitap Değerlendirmesi

Bağımlılığı Tanımlamada İnkılâp Dönemi: Bir Ex-User’ın Kaleminden A Revolutionary Period in Defining Addiction: From an Ex-User’s Pen

Hakan Karaman¹

Unbroken Brain: A Revolutionary New Way of Understanding Addiction

Maia Szalavitz

New York, St. Martin’s Press, 2016, 336 pages

“...Bazı maddeleri yasaklayarak bağımlılığı engellemeye çalışmak, sabunları yasaklayarak el yıkamanın önüne geçmeye çalışmaktan farksızdır”

Madde bağımlılığı son yıllarda birçok bilim dalının konusu olarak incelemeye alınmış bir sorun alanıdır. Dünya genelinde özellikle son dönemlerde bilimsel ve toplumsal anlamda tecrübe edilen değişimler ile beraber bağımlılık alanı da tüm dünya toplumlarında etki alanını genişletmekte; ortaya çıkan yeni kullanım örnekleriyle daha köklü ve sistematik mücadele yollarına ihtiyaç oluşturmaktadır. Bu yönüyle bağımlılık, insanın “sosyal” yönü ön plana çıkarılarak yapılan yeniden tanımlamalarla klinik açıdan önerilen tedavi programlarının güncellenmesini gerektirmiştir. Bu eser ise madde bağımlılığının klinik çözümlerden daha çok sosyal çözümlere ihtiyaç duyduğu yönünde yeni bakış ve tanımlamayı önceleyen bir özelliğe sahip olması açısından dikkat çekmektedir.

Maia Szalavitz eski bir eroin ve kokain bağımlısı, bağımlılık ve sinirbilimi üzerine çalışan bir gazeteci yazardır. Bugüne kadar yayımlanmış altı kitabı bulunmaktadır.

¹ Arş. Gör. Hakan Karaman, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Kurupelit Kampüsü, Atakum, 55200 Samsun. Eposta: karamannhakann@gmail.com

Atf: Karaman, H. (2016). Bağımlılığı tanımlamada inkılâp dönemi: Bir ex-user’ın kaleminden [Review of the book *Unbroken Brain: A Revolutionary New Way of Understanding Addiction* by M. Szalavitz]. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 3, 473–475. <http://dx.doi.org/10.15805/addicta.2016.3.0037R>

Amerikan Psikoloji Birliği (APA), Uyuşturucuyula M¼cadele Birliği (DPA) ve Amerikan N¼ropsikofarmakoloji Kurulu (ACNP) gibi kuruluşlar d¼hil olmak üzere birçok kuruluştan d¼l almıştır. řu an h¼l¼ *VICE.com* için uyuşturucu ve bağımlılık alanında haftalık olarak makale ve köşe yazıları yazmaktadır.

Bu alışma en temelde tıbbi perspektiften ve suçla ilişkili olarak tanımlanan mevcut bağımlılık anlayışına bir eleştiri geliştirmiştir. Yazar bunu yaparken geçtiğimiz y¼zyılın anlayışında bağımlılığın bir beyin hastalığı ve suç davranışı olarak ele alındığına, z¼m önerilerinin bu kapsamda geliştirildiğine, dolayısıyla m¼cadele politikalarının eksik ve yetersiz kaldığına odaklanmıştır. Bu noktayı bağımlılığı nleme ve tedavi etmedeki mevcut uygulamalarda karşılaşılan sorun ve çıkmazları sunarak desteklemiştir. Çalışmanın temel problemi olarak “Madde bağımlılığı nedir, ne değildir?” sorusunu belirleyen Szalavitz g¼n¼m¼z bağımlılık anlayışına karşı yeni ve radikal bir bakışla bağımlılığı bir tercih veya beyin hastalığı olarak değil, her aşamasında “zaman” ve “ğrenme”nin kilit rol oynadığı gelişimsel bir bozukluk olarak tanımlamıştır. Mevcut yaklaşımlardan sıyrılarak bireyin bağımlılıkla başa çıkabileceği yeni yollardan söz eden ve en temelde olumlu davranışı zararlı davranışın yerine ikame eden bir öğrenme s¼recini işlemiştir. Bu anlamda bağımlılığın sosyal yn¼ne atıfta bulunarak, meselenin sebep ve sonuçlarına değinmeyi de ihmal etmeyerek sıkça z¼m yollarına dair öneriler geliştirmiştir. Yazar ayrıca bağımlılığa bakışını ve tedavi önerilerini kendi bağımlılık ser¼veninden hik¼yeler ile destekleyerek meseleye sahadan, somut bir bakış açısı sunmayı başarmıştır.

Kitap, konuları yirmi başlık altında incelemektedir. “Bağımlılığın Doğası”, “Bağımlı Kişilik Miti”, “Etiketlenmeler”, “Sevgi ve Bağımlılık”, “Dibe Vurma Problemi”, “İyileşmeyi ğrenme” gibi başlıklar yazarın bağımlılığa dair kapsamlı bir bakış açısına sahip olduğunu göstermektedir. Başlıklar bağımlılığın tarihini ve doğasını işleyerek başlayan, bağımlılığın ve bağımlılık gelişim s¼recinin temel dinamiklerinden bahseden ve bağımlılığın tedavisini ve geleceğini işleyen bir sırada hazırlanmıştır. Yazar her başlıkta etkileşimli bir tarzda kendi deneyimlerinden bolca kesitler sunarak tecr¼belerini bir vaka rneği gibi işlemiştir. Bu anlamda yazarın geçmişi, bağımlılığı yeniden tanımlama s¼recinde olan okuyucular için yardımcı bir rehber niteliğindedir. Kitapta bağımlılık alanına dair bolca bilgi bulunmasına rağmen bunların açık ve anlaşılır bir dille yazılması, yoğun anlamda bilimsel bir dil kullanılmaması kitabı akademik bir çalışma h¼viyetinden uzaklaştırırsa da hitap ettiği okuyucu kitlesini genişletmesine yardımcı olacaktır.

“Beyin hastalığı” ve “bağımlı kişilik” kavramlarını içeren yaklaşıma karşı olarak *Unbroken Brain/Bozulmamış Beyin* bağımlılığın bir öğrenme bozukluğu olduğunu tartışarak alana dair farklı bir bakış sunmakta; nleme, tedavi ve politika d¼zeylerinde g¼ncel tartışmaların nasıl z¼leceđini göstermektedir. Bunu yaparken

bağımlılığın sebeplerinden tedaviye, sinirbiliminden dışlanmanın doğasına kadar meselenin hemen her açısına yönelik derin ve kapsamlı bir bakış açısı kullanmıştır. Aynı zamanda kitapta “Bağımlılık nedir, ne değildir?” sorusu yeniden tanımlanarak zaman, geçmiş yaşam, aile ortamı, sosyokültürel çevre ve alınan madde gibi unsurların beraberce değerlendirildiği bütüncül bir paradigma sunulmuştur. Bilimsel araştırma ve veriler ile Szalavitz’in kendi hikâyesini birleştirmiş olması, kitaba bağımlılık literatüründe özgün bir nitelik kazandırmıştır. Bunlarla beraber bağımlılığı bir beyin hastalığı olarak değil de otizm ve obsesif kompulsif bozukluk gibi gelişimsel bir bozukluk olarak değerlendirmiş olmasından hareketle, mental açıdan sorun yaşayan kişi ve yakınlarının da tedavi sürecinde umut ve motivasyon kaynağı olarak başvurabilecekleri bir eser niteliğine kavuşmuştur.